

FRIDA RAMSTEDTOVÁ

Manuál interiérového designu: Nábytek

Přeložila Hana Švolbová

„Osvěžující, zajímavé a poučné: tuhle knihu musí mít každý, kdo se jen trochu zajímá o zařizování domova... Když ji čtu, zjišťuji, jak je tahle příručka jedinečná. Většina lidí se zaměřuje v podstatě hlavně na to, jak nábytek vypadá, a často opomíjí, jak má správně fungovat a zda bude vhodný právě pro ně.“

– Bokblomma

FRIDA RAMSTEDTOVÁ

Manuál interiérového designu: Nábytek

Přeložila Hana Švolbová

 metafora

Obsah

ÚVOD

- 5 Uveleďte se

1

TĚLO JAKO MĚŘIDLO

- 12 Antropometrie
18 Ergonomická rovnováha
20 Proxemika

2

CÍSAŘŮV NOVÝ NÁBYTEK

- 25 Komfort, umělecké dílo, koncept, nebo stroj na peníze?
26 Principy kvality nábytku
28 Správný materiál a provedení

3

SEDACÍ NÁBYTEK

- 32 Židle
56 Stoličky
60 Barové židle
66 Lavice
68 Kancelářské židle
75 Pohovky
95 Křesla
100 Houpací křesla

4

STOLY

- 107 Jídelní stoly
120 Rozkládací stoly
122 Stolky pro děti
124 Konferenční stolky
130 Stolky
134 Psací stoly
138 Noční stolky

5

ÚLOŽNÉ PROSTORY

- 145 Šatní skříně
145 Matematika úložných prostor
151 Volně stojící šatní skříně
154 Šatní skříně s posuvnými dveřmi
163 Komody
172 Knihovny
177 Knihovny na míru
180 Vitríny
184 Příborníky
187 Televizní stolky
189 Nábytek a věšáky do předsíně
193 Volně stojící věšáky

6

POSTELE

- 196** Vybírání postele
- 202** Co se skrývá uvnitř postele?
- 208** Matrace
- 209** Rámové postele
- 210** Kontinentální postele
- 212** Polohovatelné postele
- 213** Vodní postele
- 215** Postelová čela
- 219** Postele s různými úrovněmi
- 222** Postele pro děti
- 227** Rozkládací pohovky

7

MATERIÁL

- 230** Dřevo
- 244** Dýhy
- 253** Kompozitní materiály
- 259** Kámen
- 267** Kůže
- 272** Textil
- 279** Kovy a slitiny
- 282** Sklo

8

ČASOVÁ OSA

- 287** Od bídy k estetice
- 288** Důležitá data v historii švédského designu

9

POJMY A ROZMĚRY PŘI PLÁNOVÁNÍ

- 300** Obslužné plochy
  - 302** Vybavitelnost
  - 302** Princip blízkosti
  - 303** Princip ČPŘ
  - 303** Tvary místnosti, nákresy a zóny
  - 305** Denní světlo a stíny
  - 307** Kontrastní efekt
  - 308** Odraz světla
-
- 310** Označení v nábytkářském průmyslu
  - 312** Závěrem
  - 313** Zdroje a tipy na čtení

Uvelebte se

Co tahle výzva vlastně znamená? Samozřejmě bychom si ji mohli chtít vyložit různě, podle mého by se ale klidně dalo říct: posadte se a udělejte si pohodlí. Nebo: pohodlně se opřete a buďte jako doma. Jde o dobře míněné gesto, které však v současné době zdaleka nejde uplatnit u veškerého nábytku a zařízení. Dnes je spousta věcí příjemných na pohled, ale beznadějně nepříjemných pro tělo. Kdy k tomu došlo? A co s tím můžeme dělat?

Ve své první knize jsem se s vámi podělila o profesní triky interiérových designérů a stylistů a o základní principy bytové dekorace. V této publikaci jsem shromáždila poznatky a zkušenosti návrhářů a tvůrců bytového zařízení, jejichž znalost je důležitá při nákupu nábytku – který bude pěkný i pohodlný.

Čím víc se o zařizování učím, tím víc si uvědomuji, že to neovládám. Možná to zní beznadějně, ale já to vidím opačně. To poznání je velkolepé. Jestliže i já po sedmnácti letech práce v bytovém designu dokážu v oblasti konstrukce a funkčnosti nábytku opominout mnoho důležitých detailů, nejspíš v tom nebudu sama. Z této perspektivy spatřuji ve svém vyjádření potenciál, nikoli problém.

V posledním desetiletí jsme za zařízení utratili víc peněz než kdy dřív. Domů si pořizujeme nejen víc věcí a dražších, ale také mnoho nábytku, který jsme předtím ani nevyzkoušeli. Kromě toho jsme si ještě nikdy nemohli vybírat z tolika možností jako nyní, ze všech koutů světa, a to díky internetu a e-shopům. Přesto máme jen velice málo jasných vodítek ohledně toho, co je důležité vědět, kromě informací, které barvy a jaký styl vládnou právě v této sezoně.

Manuál stylu a designu jsem napsala, protože jsem nenašla žádný podobný titul. Tato kniha vznikla z opačného důvodu. Publikací, které se věnují informování spotřebitelů v oblasti výběru nábytku, vlastně existuje spousta. Jenže většina je víc než sedmdesát let stará. Rady, které platily v padesátých letech, už při současné obrovské nabídce či nových materiálech a výrobních metodách nejsou vhodné. V interiérovém designu došlo v posledních desetiletích k mnoha změnám, avšak téměř nic se nezměnilo v literatuře, která se zařizování věnuje.

Dnes víme často lépe, jaké židle jsou hezké, než jaké jsou podle nás pohodlné. Někdy je dokonce nutné ověřit, jestli se na těch vysněných dá vůbec sedět. Jde o svého druhu skulptury, nebo jsou pohodlné? A pro koho jsou potom určeny? Co je tedy důležité sledovat při hodnocení nábytku a jeho porovnávání s dalšími možnostmi, abychom došli k promyšlenému závěru? Pokud chceme naši spotřebu zaměřit udržitelněji a dlouhodoběji, jsem přesvědčená, že je minimálně stejně důležité doplňovat si znalosti v takových oblastech, jako jsou význam lepšího výběru materiálu a kratší dopravy. To ale platí i v případě, že opravdu chceme, aby bylo naše zařízení individuálnější. Přece nečekáme, že jeden model dřínů padne na všechna pozadí, tak jak si můžeme myslet, že by jim mohla padnout tatáž židle?

Někdo slunce jak tele maluje,
„génius“, z úst pak zní.
Ten, kdo však pořádnou židli tvaruje,
zkratkou ji nestvoří.

Toporně básní někteří
a lidé tvrdí: Jak krásné!
Kdo ale poctivý stůl vytvoří,
ten musí myslet jasně.

Bez hranic hlavou sny se honí
a oko si vidí, co chce.
Nikdo však nijak nevykouzlí,
moudrost vrozenou ruce.

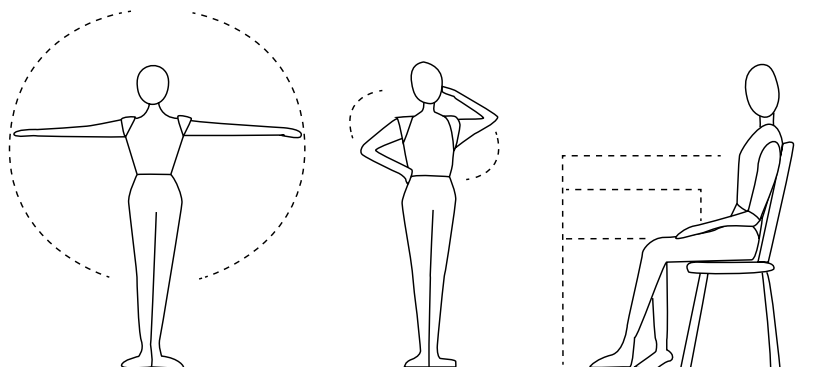
Alf Henrikson, *Ruka* ze sbírky Soubor básní, část 1
(švédsky Atlantis, 1996)

Tělo jako měřidlo

Není náhoda, že hezký nábytek je i uživatelsky příjemný, nebo že nevzhledné modely jsou spíš nepohodlné. V této kapitole se dozvíte víc o tom, které parametry mívají na paměti profesionální designéři nábytku při jeho navrhování. Ale také to, na které rozměry svého těla byste měli myslet, když zkoušíte a hodnotíte jejich práci, abyste mohli co nejlépe určit, které konstrukce jsou pro vás a vaše požadavky optimální. Jak se říká, *tisíc lidí, tisíc chutí*. Ovšem nejenže je jich tisíc, mají také velmi různé podoby.

Antropometrie

Tělo je měrná jednotka, kterou si neustále nosíme s sebou. Z jeho rozměrů vycházíme, když posuzujeme a vnímáme proporce okolních objektů. Lidské parametry jsou také výchozím bodem pro tvar a použitelnost věcí, které vytváříme. Statistická data o uvažované cílové skupině jsou tedy nejdůležitějším nástrojem designéra či designérky nábytku při navrhování takového kusu, který nemá být jenom hezký, ale měl by být i užitečný.

Nauka o rozměrech lidského těla a proporcích jeho částí se nazývá antropometrie, z řeckého *anthropos* (člověk) a *metron* (rozměr a nástroj k měření). Přeměřením větší skupiny lidí získáme data, z nichž dokážeme spočítat průměrné proporce. Jednoduše řečeno to znamená „odhad nejobvyklejších rozměrů“.

Rozměry v klidu a v pohybu

Při měření lidského těla rozlišujeme strukturální a funkční data. Strukturální měření vycházejí z daných bodů na těle v klidovém stavu, zatímco funkční měření zjišťují rozsah pohybu, dosah a prostor, který potřebujeme při pohybu nebo při provádění určitých činností. Funkční rozměry se někdy nazývají dynamické. Není však důležité

naučit se definice pojmů či přesné rozměry, nýbrž pochopit základní princip a uvědomit si, že obojí je důležité.

Je přece logické, že zabíráme různě velké místo v závislosti na tom, zda jdeme, nebo stojíme, stejně jako různě dosáhneme do vrchní skříňky v kuchyni podle toho, jak jsme vysokí. Proto není překvapivé, že stejné křeslo budou různě vnímat lidé s rozličnými tělesnými tvary nebo způsoby, jak sedí.

Extrémy vládnou

Antropometrické měření se využívá pro vývoj co nejpřízpůsobivějších výrobků. Znamená to, že chceme, aby měl výrobek takovou fyzickou formu, která bude funkční pro většinu lidí ze zamýšlené cílové skupiny, aby jim nábytek a zařízení dobře sloužily.

Při plánování švédských domovů se požadavky na prostor tradičně řídily mužskými rozměry, například u výšky a šířky dveřního rámu. Ženy, které jsou obecně menší, však rozhodovaly o dosahu. Tedy o umístění nejvyšší police nebo tyče ve skříni, aby na ně dosáhlo co nejvíc lidí.

VÍTE, ŽE?

Homo mensura, tedy Prótagorův výrok *mírou všech věcí je člověk*, představuje základ Školy nábytkového designu kodaňské Královské akademie výtvarných umění založené v roce 1923. To je možná důvod, proč dánská designová klasika z 20. století tak dobře obstojí – dodnes.

Důležité rozměry pro designéry a tvůrce nábytku

Stačí se jen letmo rozhlédnout po ulici, abychom zjistili, že lidé jsou různě vysokí. A pro tutéž výšku existuje spousta variant tělesné stavby. Pro tvůrce nábytku a designéry existují knihy i vzdělávací procesy, které vysvětlují, jak nábytek nejlépe navrhnout tak, aby byl komfortní.

Tady je několik parametrů měření uvedených v klasickém díle *Human Dimension & Interior Space (Lidský rozměr & prostor interiéru, 1979)*, abychom mohli posoudit vzdálenosti a rozhodnout se v konstrukčně technických otázkách. Znalost těchto parametrů a to, že jim rozumíte, vám pomůže rychleji rozpoznat konstrukční funkčnost nábytku.

Rozměry vestoje

A. Výška těla

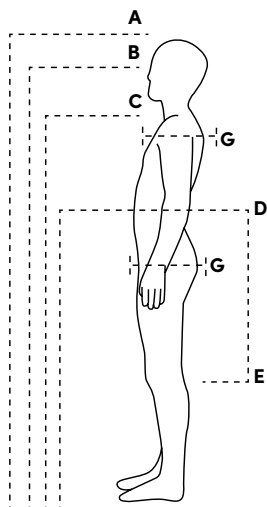
Statistika použitelná ke stanovení standardních rozměrů a minimálních výšek u všeho, od zárubní a křídel dveří po překážky nad hlavou (jako jsou lustry a police).

B. Výška očí vestoje

Používá se mimo jiné pro zjištění optimální výšky všeho, od zásten a závěsů obrazů po osvětlení. I nejmenší osoba v domácnosti by měla mít výhled z okna a vidět svůj obličej v zrcadle.

C. Oblast ramen

Výška a šířka ramen jsou určující pro posouzení vhodné šířky, provedení a výšky opěradel pohovek, včetně křesel a židlí – ale také pro šířku sedu v případě, že vedle sebe bude sedět víc osob, jelikož ramena často bývají širší než boky.

D. Výška loktů vestoje

Využívá se pro standardizaci výšky například u dřezů a pracovních desek v kuchyni, kde se pracuje vestoje, ale i u umyvadel v koupelně. Podle knihy švédského Spotřebitelského úřadu *Kuchyně: plánování, zařizování* (Kök: *Planering, inredning*, 1972) by lokty měly být asi deset centimetrů nad povrchem desky, pokud svésíme paže a natočíme je tak, že předloktí směřuje vpřed. Podle *Human Dimension & Interior Space* tato vzdálenost činí přesněji 7,6 centimetru.

E. Výška kolen

Výška kolen slouží mimo jiné k posouzení vhodné výšky sedadel židlí a sedacího nábytku. Je také určující při navrhování stolů, aby rám, který podpírá desku, nekolidoval s tělem.

F. Vertikální dosah

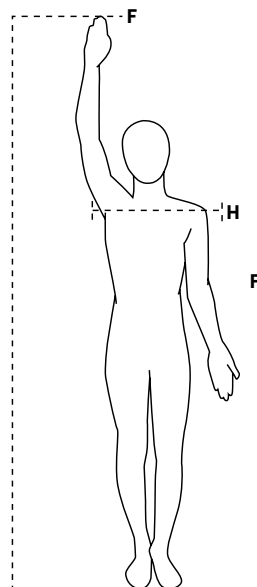
Používá se k určení standardního rozměru nejvyšší police, například v kuchyňské lince, knihovně, vitríně, šatníku, u věšáku či police na klobouky.

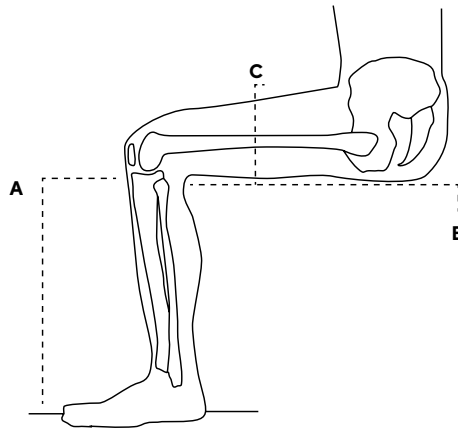
G. Maximální hloubka těla

Pro zjištění hloubky těla měříme body na těle nejvíc vpředu a nejvíc vzadu ze strany. Bod nejvíc vpředu se nejčastěji nachází v úrovni prsou, zatímco nejzazší bod bývá obvykle na hýždích. Tento rozměr se využívá například k odhadu minimálního průchodu ve stísněných prostorech.

H. Maximální šířka těla

Nejširší bod těla při pohledu zepředu. Tento rozměr používáme k výpočtu minimální šířky, od opěrky zad po dveře. Zde je při tvorbě nábytku snadné se přepočítat, jelikož aby člověk prostor nevnímal jako stísněný, je nutné přihlížet také k rozsahu pohybu (funkční rozměr).

Rozměry vsedě

A. Podkolenní (popliteální) výška

Podkolenní výška se měří vsedě a jedná se o vzdálenost mezi chodidlem a spodní částí kolenního kloubu. Data využíváme pro posouzení vhodné výšky, tvaru a padnoucího zakončení mimo jiné židli a čalouněného nábytku.

B. Délka stehna k podkolení (popliteální)

Tímto rozměrem se myslí horizontální vzdálenost od vnitřní strany kolene / spodní části dolní končetiny k nejzazšímu bodu zadní strany hýždí. Slouží ke zjištění vhodné hloubky sedacího nábytku, jako jsou například židle, pohovky, křesla a toalety. Zde stačí rozměr přeměřit pohledem, abychom zjistili, že mnoho křesel a sedaček je příliš hlubokých, takže na nich musíme sedět s nataženými nohama.

C. Výška stehna

Měří se od sedadla k nejvyššímu bodu stehna. Využívá se například, když má být stůl navržen tak, aby nohy nenarážely do rámu či podstavce stolu. Tento rozměr bude užitečný také pro vás jako kupující, pokud se chcete vyhnout tomu, že k sobě nábytek nebude pasovat nebo do sebe bude narážet. Změřte výšku stehna, když nejvyšší osoba z rodiny sedí na židli, a porovnejte ji se vzdáleností k nejnižšímu bodu desky nebo rámu stolu. Zbývá tam dostatečný prostor, nebo dotýčný naráží nohama do stolu?

Šířka boků vsedě

Jak široké máte boky a hýždě, když se posadíte? Z tohoto rozměru je dobré vycházet, když se díváme po židlích s vyšším rámem a bočnicemi nebo područkami, protože pokud budeme sedět v úzkém prostoru, budeme si připadat stísněně.

Šířka mezi lokty

V pozici vsedě slouží tento rozměr k výpočtu, kolik lidí se vejde k jídelnímu stolu tak, aby mohli používat příbor a jíst (věřte, nebo ne, ale tento detail se dá lehce opominout), nebo jak velkou desku psacího stolu potřebujeme, abychom mohli kreslit a psát.

GEOGRAFICKÉ ODLIŠNOSTI

Aniž bychom nějak určovali, co je lepší či horší, můžeme díky antropometrickým rozměrům konstatovat, že lidé nejsou všude na světě stejní. Geny a socioekonomické faktory (jako například přístup k výživné stravě a čisté vodě) se během času v různých oblastech měnily, což z historického hlediska ovlivnilo výšku a průměrné tělesné rozměry obyvatelstva.

Co to dnes pro vás znamená? V nábytkářském odvětví to hraje podstatnou roli, takže je trochu ošemetné objednávat nábytek a zařízení bytu z jiných částí světa, jelikož rozměry a normy se mohou lišit od těch, na které jsme zvyklí. V důsledku toho nemusí nábytek ladit s dosavadním zařízením nebo jeho tvar nemusí odpovídat vašemu tělu.

Ergonomická rovnováha

Věděli jste, že hlava váží asi pět kilo? To znamená, že na vrcholku svého těla balancujeme menší bowlingovou kouli. S ohledem na to je lehké pochopit, že konstrukční výpočty dobře vyrobeného nábytku jsou založené na ergonomické rovnováze.

Většina z nás asi dobře zná pojem ergonomie z pracoviště a ví, jak popisuje souhru mezi člověkem a jeho pracovními nástroji. Ergonomie je interdisciplinární obor, který kombinuje poznatky z biologie, techniky a psychologie, aby předcházel zdravotním rizikům a nehodám. Znalosti ergonomie byly důležité především v kancelářích. Se současným rozvojem, kdy stále víc lidí pracuje z domova, není od věci přemýšlet o ergonomii také při zařizování domácnosti.

Jak to s ergonomií vypadá u vás doma? Jak v běžném životě zatěžujete tělo? Sedíte na židlích pořádně? Spíte v posteli pohodlně? Jak stojíte při práci v kuchyni? Kde a v jakém úhlu máte umístěné osvětlení v pokojích?

PAMATUJTE!

Nábytek, který nebyl vytvořený s ohledem na naši tělesnou konstrukci, nás často nutí zaujmout polohu, která šikmo zatěžuje tělo.

Tomu, kdo by se nejraději rovnou vrhl do kreativní fáze zařizování, to možná zní jako nudná teorie, jenže já vím, že si za pár let poděkujete, že jste měli na paměti to nejlepší pro sebe – nejenom pro svůj interiér.

Většina lidí si pečlivě vybírá kancelářskou židli, ale už tolik nemyslíme na to, jak sedíme na pohovce při sledování jednoho dílu seriálu za druhým nebo když trávíme několik hodin u jídelního stolu během dlouhé večeře. Přesto nám to může časem přivodit bolesti zad nebo problémy s krční páteří. Proto by podle mého bylo dobré na tyto věci myslet, i když kupujeme nábytek, který sice není určený pro práci, ale rovněž ho používáme dlouhé hodiny a časem nám může způsobit zátěžové potíže.

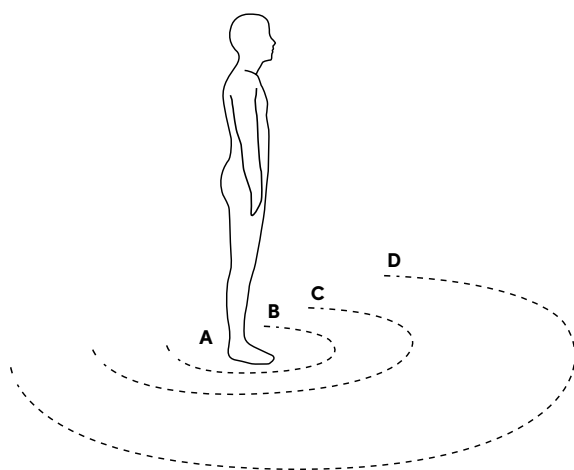
Úkolem nábytku v běžném životě je rozložit naši tělesnou váhu tak, abychom si odpočinuli bez narušení přirozeného esovitého prohnutí zad. Při sezení nesou váhu především sedací kosti, aby se ulevilo chodidlům a kolenům. Svaly, které právě neppracují, si mohou odpočinout. Avšak na špatně řešeném nábytku ulevíme jedné části těla na úkor jiné, pokud stlačíme tkáň, zamezíme průtoku krve a posuneme kyčle do pozice, v níž ohneme záda tak, že se nám napne krk a náklon se vyrovná.

VÍTE, ŽE?

Prohnutí lidské páteře směrem dopředu se nazývá lordóza. Opora lordózy by měla vycházet z hřebene kyčelního kloubu, přibližně v místě pasu. V této oblasti má prý tělo optimální potřebu opory, když se opřeme na židli, aby si záda zachovala přirozený tvar.

Proxemika

Kromě fyzických rozměrů existují také teorie o naší emocionální potřebě odstupů od ostatních osob, kterou je dobré do plánování výbavy interiéru zahrnout. V závislosti na tom, jak dobře známe lidi kolem sebe nebo jakou aktivitu budeme vykonávat, je potřeba počítat s různými rozestupy. Odborně se to nazývá proxemika podle *prox*, což v latině znamená blízko. Jde o výzkumnou oblast týkající se vzdáleností a blízkostí mezi lidmi a předměty. Proč je to zajímavé při výběru nábytku? Protože vzdálenost mezi místy k sezení na pohovce či šířka stolu se netýkají pouze toho, jak velký prostor potřebujeme, ale také toho, co je nám příjemné. Možná se na pohovce ocitneme jinému člověku fyzicky blíže, než nám připadá komfortní. Tyto vzdálenosti se mohou v různých oblastech světa lišit, v této souvislosti se hovoří o kontaktních a nekontaktních kulturách. Americký vědec a antropolog Edward T. Hall představil pojem *proxemika* v roce 1963 a identifikoval tehdy čtyři zóny, které můžete při zařizování využít. Nemusíte chodit po bytě s pravítkem, abyste Hallovy myšlenky uvedli do praxe, stačí mít na paměti přibližné rozestupy, abyste mohli vše správně posoudit.

- A. Intimní zóna:**
0–45 centimetrů
- B. Osobní zóna**
(vzdálenost při rozhovoru):
asi 45–120 centimetrů
- C. Společenská zóna**
(vzdálenost ve společnosti):
asi 100–300 centimetrů
- D. Veřejná zóna**
(vzdálenost na veřejnosti):
více než 300 centimetrů

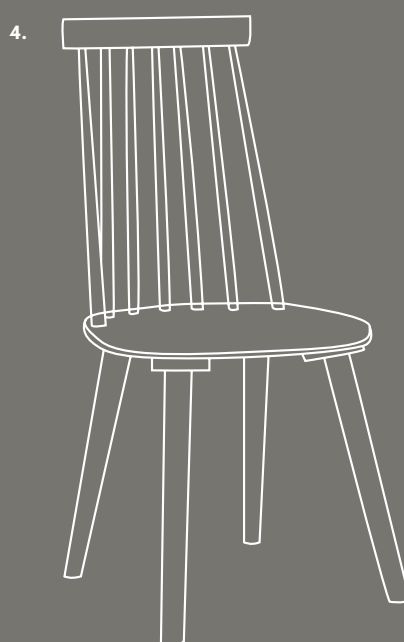
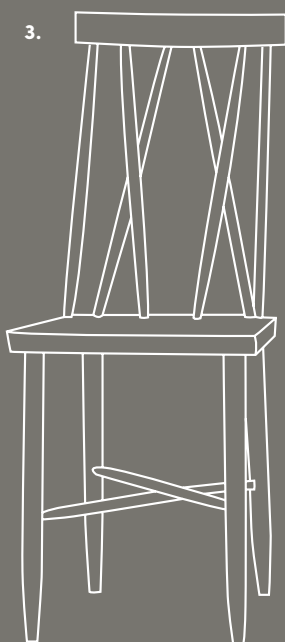
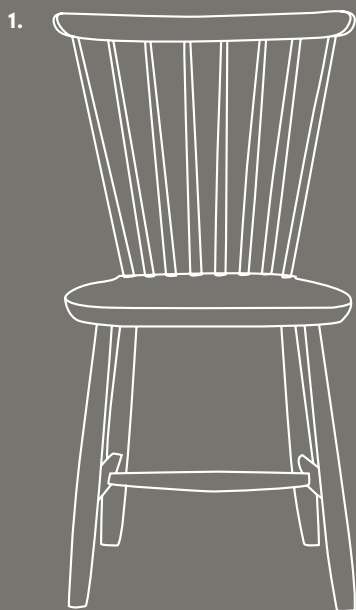

Císařův nový nábytek

Skandinávský design se dlouho chlubil heslem *forma sleduje funkci*. Jsme mezinárodně uznávaní za sjednocení estetiky a ergonomie, uměleckých kvalit a konstrukční techniky bez kompromisů. Je to vážně pořád pravda? Obzvláště pokud se podíváme, jaký nábytek jde dnes nejvíc na odbyt a jakým modelům se dostává největší pozornosti v médiích? Nikdo nejspíš nebude rozporovat, že zájem o zařizování a vůle do něj investovat v posledních desetiletích výrazně stouply, následovaly však tento vývoj i naše znalosti a cit pro funkčnost a kvalitu, pokud jde o nábytek, nebo se zhoršily?

Dřevěná židle ve čtyřech provedeních se čtyřmi různými zaměřenými.

1. Klasická (pohodlná) 2. Umělecká (skulpturální)

3. Konceptuální (experimentální) 4. Komerční (racionalizovaná)

Komfort, umělecké dílo, koncept, nebo stroj na peníze?

Možná to zní zvláště, ale ne vždy se lze spolehnout na to, že židle je židle – nebo že hlavním východiskem pro její návrh byl komfort při sezení. Tvary a proporce současného nábytku určuje mnohem víc faktorů. Některé kusy jsou spíš skulptury či umělecká díla než nábytek určený k sezení, ovšem jiné jsou výsledkem konceptuálních experimentů návrhářů a výrobců, kteří se především snažili umístit své jméno nebo značku do veřejného prostoru. Nikoli vás do pohodlné pozice.

Z některých kusů nábytku se také staly důležité doplňkové výrobky a hromadné zboží, například ze židlí, protože se často prodávají jako skupina. Ten, kdo má zákazníkovi dodat židle, pravděpodobně prodá víc než jednu, a při troše štěstí bude potřeba také vhodný stůl a třeba i ladící lustr.

Najednou jde obchodníkům o tak velké částky (a úroky ze spotřebitelských úvěrů, které si lidé na nákupy často berou), že bitva o zákazníka kupujícího židle nemusí ovlivnit jenom denní tržbu, ale dokáže zásadně posunout celý roční obrat, pokud se jich podaří získat dostatečně mnoho. Zřejmě je lákavé dělat kompromisy v oblasti ergonomie a lidských proporcí ve prospěch lepších marží či estetických výstřelků.

Chci zdůraznit, že samozřejmě nemusíme vybírat buď, anebo. Forma nemusí být protikladem funkce, schopnost této duality je základním kamenem návrhářovy šikovnosti. Přesto je překvapivě běžné, že pohodlí ustupuje. Možná proto, že výrobu často neřídí návrháři, ale spíš zákazníci a ekonomové nebo ti, kdo se nejlépe vyznají v marketingu a strategii, nikoli v truhlářině.

Když si nábytek osobně vyzkoušíme, místo abychom jej prostě objednali na internetu, poskytne nám to samozřejmě jisté vodítko, ale většina nám obvykle připadá vcelku dobrá, když posedíme jen chvilku. Pod to by se jistě podepsali všichni, kdo byli na túře v horách – pak nám dokonce i tvrdý kámen přijde nečekaně pohodlný. Kde něco drhne, zjistíme teprve po dlouhodobějším zátěžovém tes-

tu. Jaké má nábytek slabiny, jak různé části vnímá tělo po několika hodinách používání a další důležité věci, na které jsme možná měli myslet dřív, než jsme si objednali půl tuctu kusů se stejným počtem týdnů dodání. Na nábytek vyráběný pro veřejné prostory jsou kladeny přísné požadavky, avšak spousta toho, co se prodává pro domácnosti, se zjednodušila do té míry, že už si nezaslouží, abychom to nazývali nábytkem. Jednou jsem slyšela, že někdo tento fenomén v bytovém designu přirovnal k rozpékanému zmrazenému pečivu. Je velký rozdíl mezi tím, jak věci vypadají a jak je vnímáme.

Čím lépe se naučíte základní principy konstrukce židle, tím zřejmější bude i vám, že umělecký dojem a koncept – ale především komerce – často dostávají přednost před pohodlím a užitnými hodnotami.

Principy kvality nábytku

Co vlastně, kromě jeho estetické hodnoty, určuje kvalitu nábytku? Zde je několik bodů, které se hodí zahrnout do posuzování, než se do anatomie nábytku ponoříme hlouběji a zanalyzujeme jeho součásti.

Užitná hodnota

Jak jsou na tom praktické vlastnosti nábytku? Jak dobře bude sloužit zamýšlenému účelu? Skutečná užitná hodnota nábytku, který se v současnosti prodává, může být velmi variabilní. Mnoho kusů je příjemných na pohled, zdaleka ne všechny jsou však i stejně funkční.

Jedinečnost

Někde jsem četla, že řemeslná poetika je stejně důležitá jako zázrak nové techniky. A nedokázala bych to zformulovat lépe, pokud jde o identifikaci jedinečnosti nábytku. Geniální návrhy nejsou plně zkratkou, ale detailů, díky nimž design vystupuje z davu.

Účel a kontext

Má nábytek tvar vhodný pro účel, pro nějž ho hodláte používat? Vezměme si například klasickou kavárenskou židli. Je výsledkem průmyslově zjednodušené výroby a má mnoho kvalit, které jsou v restauračním provozu vysoce ceněné. Je kompaktní, takže lze na malou plochu umístit dostatek hostů, a lehká, tudíž ji lze snadno přemísťovat, pokud je potřeba rychle přestavět stoly. Z pohledu toho, co dnes víme o ergonomii a sezení, však neposkytuje optimální komfort. V kavárně to až tak nevadí, stejně není žádoucí, aby se tam hosté zdržovali moc dlouho. Trochu šílené ale je, že se tyto modely staly opět trendem i v moderních domácnostech. Tam přece chceme často sedět pohodlně celé hodiny a scházet se k dlouhým večerím. Pokud vytrhneme nábytek z jeho původního kontextu, často způsobí problémy právě nová souvislost, nikoli předmět sám o sobě.

Odolnost

Jak dobře nábytek odolává každodennímu opotřebení? Někteří výrobci provádějí vlastní testy a posuzují životnost, aby mohli nabízet záruky vypočítané na určitý počet roků běžné zátěže. Jiní se o tom nezmiňují a doufají, že se nezeptáte.

Udržitelnost

Jak a kde byl nábytek vyroben? Jaké se použily materiály a jak to bylo s dopravou? Jakou zátěž to znamenalo pro naše společné přírodní zdroje a pro lidi, kteří pracují ve výrobním řetězci?

**„Úkolem návrhářů nábytku
je sjednocení dobré funkčnosti
s výraznou formou.“**

Erik Berglund, *Tala om kvalitet (Hovory o kvalitě)*

Bezpečnost

Je nábytek bezpečný? Pro všechny? Nejsou v konstrukci nějaké slabiny nebo nedostatky, které by mohly vést k úrazům nebo poškození ostatního zařízení? Bezpečnost se v různých zemích stanovuje různě, což lze snadno opominout, pokud objednáváme nábytek z druhého konce světa.

Správný materiál a provedení

V nábytkářské branži se v současnosti hodně mluví o udržitelnosti, ale především v souvislosti s tím, z čeho jsou věci vyrobené. Tedy jaké byly použity materiály a jak byly získány. Už tolik se nehledí na jedinečnost výroby či na vytríbenost konstrukce, přestože komfort a povrchová úprava mají minimálně stejně velký vliv na to, jak dlouho si budeme moct, a především chtít nábytek ponechat. Do této oblasti se můžeme nořit stále hlouběji a pořád nás bude něco udivovat. Proto se odvažuji slíbit, že po přečtení této knihy se na nábytek budete dívat novým pohledem.

Představte si, že bychom stejným způsobem, na jaký jsme zvyklí u popisů nového nábytku v tisku či na internetu, recenzovali auta. „Výrobce X přišel s novým motorovým vozidlem, které je k dispozici v deseti různých barvách. Aerodynamická karoserie je inspirovaná přírodou.“ A dál? Jak se s ním jezdí? Jaké dosahuje nejvyšší rychlosti a jaké má technické vlastnosti? Co se skrývá pod kapotou a je v samotné konstrukci něco unikátního či inovativního? Co se výrobci povedlo dobře a co ne až tak dobře?

Pro motoristického novináře by bylo naprosto nemyslitelné, aby při uvedení nového modelu automobilu nepokládal otázky ohledně funkčnosti a konstrukčních detailů. Přesto se mediální pozornost ohledně zařízení a designu zřídka pouští hlouběji než do osobního posouzení estetických kvalit a inspirace designéra nového kusu nábytku. Navzdory tomu, že spousta exkluzivního nábytku dnes stojí minimálně jako menší auto. A navíc ho denně používáme stejně často, ne-li víc.

Všechny věci na trhu s nábytkem také nejsou stejně pečlivě vyrobené a nedosahují stejné úrovně kvality. Zcela záměrně. Někteří výrobci často hledají klíčky, jak snížit cenu, a důmyslně skrývají nedostatky, což nám spotřebitelům ztěžuje úsudek. Od nás, kdo nábytek nakupujeme, se také očekává, že budeme intuitivně vědět, jak různé moduly vzájemně kombinovat – přestože veškerý nábytek musí zapadat do celku a na to, aby člověk získal titul interiérového designéra, je potřeba několikaleté vzdělání. To znamená, že když nám nákup doručí domů, může nám to ještě hodně zamotat hlavu nebo způsobit frustraci. To, na co jsme týdny čekali, třeba vůbec neladí s nábytkem, který už doma máme. Avšak tato informace v současných inspirativních článcích o zařízení příliš často nezaznívá. A to dokonce ani tehdy, když se v reportážích z návštěv objeví skutečné přešlapy (a pokud na to náhodou dojde, většinou to zůstane zcela bez komentáře). Často se tak chytáme hloupostí, jsme nespokojení a nábytek měníme předčasně, dávno předtím, než skončí jeho fyzická životnost. Ano, myslím, že mému zoufalství začínáte rozumět. Na základě všech těchto skutečností se divím, že na ty, kdo bytový design sledují a píšou o něm, neklademe větší nároky – jde přece o mnohem víc než o popis toho, jak věci vypadají a kde se dají koupit.

V posledních letech vzrostl počet podání u švédské Národní rady pro reklamační spory. Podle mého odhadu kvůli tomu, že ne všechno, co se prodává, dosahuje standardu, který považujeme za daný.

Spotřebitelský úřad nedávno provedl test patrových postelí pro děti, v němž pouze jedna ze sedmnácti prošla jako dostatečně bezpečná! S nábytkem tedy máme velký problém, protože i přes certifikace a požadavky na bezpečnost, normy EU a různé druhy označení stejně není správně konstruovaný a my si ho v dobré víře pustíme do našich domovů a životů.

